

Nyt Babel

#27

LEDER
af Nyt Babel

LITURGIENS USYNLIGE KATEDRAL
af Poul Brøgger

EN (ARVE)SYNDERS SANDE GLÆDE
af Kristian S. Larsen

EFTER UTØYA
af Hans Hauge

HVORFOR BØR KRISTNE IKKE BANDE?
af Ole Witte Madsen

LÆNGSEL – POST CORONA
af Stine Munch

SIGNALEMENT AF EN SAMTIDSTELOGI
af Stig G. Rasmussen

Prædiken til 8. SØNDAG EFTER TRINITATIS
af Stine Munch

SEKS RÅD TIL FOLK, DER SULTER
af Merete Bøye

oktober 2021

Leder

Det vrimler med omvendelser for tiden. Den ene kendte efter den anden springer ud som kristen. Sådan bemærkede en sognepræst på mediet kirke.dk i sommer. Det er rigtigt nok. Selv den populære psykolog og radiovært Svend Brinkmann har haft ”et år med Gud”. Det fortæller han om i en bog, han kalder Tro for tvivlere samt til mange aviser. Her siger han dog godt nok, at han ikke tror på Gud, men at han har ”givet Gud en chance”.

”Opstandelse og alt sådan noget henregner jeg til overtro. Det kan jeg ikke tro, og jeg har ingen længsel efter at tro på det.” udtaler han. Men etikken i kristendommen kan han godt lide. Det med at vende den anden kind til og være et godt menneske.

Spørgsmålet er, om Brinkmann overhovedet har haft med Gud at gøre? En gud, der bare passer med det, Brinkman i forvejen mener, er vel næppe Gud.

C. S. Lewis skriver et sted, at det først er når du opdager, at der er nogle ubehagelige ting ved Gud, noget forstyrrende, noget der anfægter dig, at du ved, at du virkelig HAR med Gud at gøre. Har du en gud, der bare stryger dig med hårene, er der nemlig ikke tale om Gud, men om det, du ønsker Gud skal være. En tam Gud. Med andre ord: En gud der passer alt for godt med dine egne ønsker og behov, og som bekræfter alt det, du godt ved i forvejen, er næppe Gud.

Det var også derfor, folk blev så sure og vrede på Jesus. Så sure, at de slog ham ihjel. For han forstyrrede dem i deres eget. Han udstillede hykleri og falsk fromhed, han stillede mennesker til regnskab for deres handlinger, han påpegede dobbeltmoral og synd. Han mindede mennesker om Guds dom, om helvede og om dommedag.

Jesus afskaffede den tamme gud. Den Gud, der bare siger det, du gerne vil høre. Den Gud du nemt kan stille tilfreds. Du skal bare overholde et par enkle regler. Til gengæld åbenbarede han den sande Gud. Den Gud, der forlanger alt af dig. Læs bare bjergprædikenen. Og mennesker vendte sig bort i afsky. De stak af. Selv Peter og disciplene gjorde det.

For hvem har lyst til at høre på alle de anklager? Hvem har lyst til at stilles til ansvar? Hvem gider alt det besvær, det er? Nej vel? Og derfor glemmer vi Gud. Derfor stikker vi af, og derfor må han evig og altid lede efter os og bringe os hjem. Det er en oldgammel indsigt som udtrykkes smukt i Salmernes Bog:

Herre, du ransager mig og kender mig.

Du ved, om jeg sidder eller står, på lang afstand er du klar over min tanke; du har rede på, om jeg går eller ligger, alle mine veje er du fortrolig med.

Stiger jeg op til himlen, er du dér,

lægger jeg mig i dødsriget, er du dér.

Låner jeg morgenrødens vinger

og slår mig ned, hvor havet ender;

så leder din hånd mig også dér;

din højre hånd holder mig fast.

Gud ser alt, han følger mig, lige meget hvor jeg går hen. Det er både betryggende og forfærdende. Det er forfærdende, at Himlens og Jordens Herre altid ser os. Derfor prøver vi at flygte fra det blik, på at skjule os. Men kan vi det? og kan vi overhovedet undvære følgeskab, selv der hvor havet ender? Kan vi undvære håbet om, at Gud ransager os og kender os og finder os, når vi bliver væk? Kan vi nøjes med et sæt værdier?

Næppe. Værdier bliver alt for let fortyndet, så de passer ind i vores kram. Gud, den højt ophøjede, som troner for evigt, og hvis navn er Hellig, Gud der bor i det høje derimod, bliver fra evighed til evighed.

Liturgiens usynlige katedral

af Poul Brøgger

I 85 år har jeg været nogenlunde fast kirkegænger, og i 35 år har jeg arbejdet med istandsættelse af kirkebygninger mange steder i landet. Gennem de 35 år har jeg med stor tilfredshed erfaret, at bisper, kongelige bygningsinspektører, Nationalmuseet samt adskillige specialkonsulenter nøje overvåger, at nødvendige indgreb i det bestående kirkehus og inventar gennemføres med fuld respekt for hele den historie, som huset også fremover skal kunne fortælle. Man kan ikke hugge en beskadiget mursten ud kirkemuren uden at erstatte den med en ny, der skal være fremstillet i materiale, form og farve som den, man tog ud. Der skal en solid argumentation til for at opnå tilladelse til ændringer i de bestående forhold, og sådan skal det være.

Så meget mere påfaldende er det, at den usynlige katedral, som nu gennem 85 år har rejst sig for ens bevidsthed i enhver højmesse, uanset om den har fundet sted i en lille eller stor kirke, i en meget gammel eller en helt ny, slet ikke synes at have de kirkelige myndigheders bevågenhed i samme grad. Liturgiens usynlige katedral har rejst sig i gudstjeneste efter gudstjeneste, genkendelig i ritualets form, bygget op af handlinger, ord, toner, klange. Rejst sig til eksistens i gudstjenestens nu, men med en historie, der er lige så lang som kirkehusets, og som i sit udtryk tegner århundredernes bestræbelse på forfinelse og præcision i det, man mener at kunne sige, når man er sat til at give et budskab videre ”på dit ord, Herre”.

Ingen i folkekirkens administrationssystem synes forpligtede på at sikre den usynlige katedral lige så godt, som man er pålagt at sikre den synlige kirke. Bispernes forsøg på at få en debat i gang om gudstjeneste og ritualer har vist en imødekommenhed overfor enhver, der hellere vil have en gudstjeneste, som bare er anderledes. Bisperne vil tilsyneladende gerne med på den vogn, siden de iværksætter den såkaldt "store" debat.

Hvorfor dog ikke én gang for alle slå fast, at der skal helt anderledes vægtige grunde til at ændre højmassen, end alt det hjemmestrikkede, der byder sig til i øjeblikket? Hvorfor ikke straks sige, at højmassen er fredet, indtil man ad åre måske står overfor vægtige grunde til at ændre i det bestående? Hvor ikke henvise alle de hjemmestrikkede reformforslag til tidsbegrænset afprøvning i alternative gudstjenester uden for højmesstiden på linie med de gudstjenester, som allerede forefindes, såsom spaghetti-gudstjenester? Måske er tiden inde til større reformer om 2-300 år, men det bliver først aktuelt, når der er én, der med Luther som eksempel tør vove livet for sandhedens skyld. Hvem af vore bisper vil vove livet for spaghetti med kødsovs?

Poul Brøgger er arkitekt, MA

En (arve)synders sande glæde

af Kristian S. Larsen

En avisoverskrift må gerne få læsere til at glippe med øjnene. Det lykkedes for Iben Krogsdal med en klumme i Kristeligt Dagblad tidligere på året (27/2).

Under overskriften ”Jeg elsker at være arvesynder” skrev hun om det positive ved læren om arvesynden. Ved sin tale om fælles skyld er denne lære med til at ”tage presset af mennesker”, anførte hun.

Klummen opregnede præcist en lang eksempler på, hvordan vi mennesker svigter hinanden og sætter os selv først. Det gode budskab er angiveligt, at når skylden er fælles, er den mindre alvorlig. Mit medmenneske er også (arve)synder, og dermed har vi et ”menneskelighedsfællesskab”. ”Jeg er så dybt taknemmelig for, at min egen skyld ikke kun er min egen skyld”, hed det i klummen, der også talte om at dele denne glæde ”med den første den bedste arvesynder, jeg møder.”

I Bibelen fremstilles (arve)synden imidlertid ikke som noget befriende, som et ”menneskelighedsfællesskab” eller som noget – med et udtryk fra klummen – ”forårsagtigt opløftende”. Begrebet synd handler om adskillelse i forhold til Gud og mennesker, om fald og svigt, om – med Luthers udtryk – at være indkroget i sig selv og skyldig over for Gud.

Alt dette er der ikke så meget godt at sige om. Det er derfor svært at finde en passende melodi til Krogsdals ord om at elske at være arvesynder. Ad denne vej kører man tværtimod skævt og ender med en trøst, der ikke er holdbar. Et enkelt sted nævnte klummen tilgivelsen, men glæden har øjensynlig ikke sin basis her, men derimod i, at ”arvesynden samler os”.

Men er dette nu en sund og sand glæde? Er den ikke i stedet funderet på noget usundt og uægte? For lurer sammenligningen med de andre ikke også bag denne glæde?

Sammenligningen kan have forskellige former. Perspektivet kan f.eks. være: "Gud, jeg takker dig, fordi jeg ikke er som andre mennesker, røvere, uretfærdige ..." (Luk. 18,11). I Krogsdals klumme vender det den anden vej: Kollegaen fejler også, naboen er også skyldig, og så er det hele ikke så alvorligt. Men omdrejningspunktet er alligevel sammenligningen, og spørgsmålet er, om forskellen mellem de to perspektiver er så stor.

At have fælles erfaringer af fejl og svigt kan være godt for forståelse og overbærenhed. Vi er alle i samme båd. Den erkendelse er vigtig. Mit medmenneske og jeg er fælles om at være skyldige.

Men det bliver vi ikke mindre skyldige af. Læren om arvesynden siger ikke, at min skyld ikke er min. Den siger tværtimod, at netop det er den. Den er min - på én gang skæbne og skyld. Det er både sandt og paradoksalt.

Bibelen viser ikke (arve)synden som noget elskværdigt, men peger på noget helt andet som det glædelige budskab. Med store ord og stærke farver maler Bibelen billedet af ham, som "slettede vort gældsbevis ... ved at nagle det til korset" (Kol. 2,14). Dens kerne og stjerne er ham, som "på sit legeme bar alle vore synder op på korset" (1. Pet. 2,24).

Med ældgamle salmeord synger Kirken derfor til ham, som "tog vor skyld og bar vor skam, vor sjæl at holde i live; for os du døde og opstod, du købte os med dit dyre blod, vor salighed est du alene!" (DDS 435,3).

Den holdbare trøst er altså ikke, at de andre også er skyldige, eller at vi kan redde os selv ved at hive os op ved håret. Evangeliet forkynder derimod en andens liv, død og opstandelse for os. Her er befrielsen, morgenlyset og det "forårsagtigt opløftende". For Han er redningen fra fortabelsen og den sande – fælles – glæde.

Korsets nåde og gåde er del af den kristnes tros inderste centrum. Hvis dette forrykkes eller fordrejes, er forkyndelse og sjælesorg alvorligt udfordret. Kirkens historie har mange eksempler på dette. Hver gang var / er opgaven at finde tilbage og, når man er færdig med at glippe med øjnene, holde fokus på centrum: Kristus og hans gerning for os.

Kristian S. Larsen er cand.theol. og formand for *Kirkelig Samling om Bibel og Bekendelse*

Iben Krogsdals klumme kan læses her: <https://www.kristeligt-dagblad.dk/debat/jeg-elsker-vaere-en-arvesynder>

Efter Utøya

af Hans Hauge

Objektivt set var massakren på Utøya ikke værre end de utallige selvmordsbombeangreb, som vi hører om, men ikke påvirkes af, og som sker og skete i Irak, Pakistan og Afghanistan. Det er for langt væk, skønt det ikke var langt væk for den danske hær.

Der er dog noget særligt ved den norske version. Og det er, at gerningsmanden i dag kan sidde i sin celle og se det hele. Han var ikke selvmordsbombemand; så meget betød troen ikke for ham, hvis han da havde en. Og vi kan antage, at han er stolt. Der findes en episode på en kendt bar i Oslo, hvor de kendte kommer. Der sad Breivik en dag ved siden af en tv-journalist. Breivik siger til ham, at han – Breivik – om et år vil være langt mere berømt end tv-journalisten. Det førte til håndgemæng, og Breivik blev smidt ud. Breivik blev berømt.

I dag hedder han Fjotolf Hansen. Hansen er studerende på deltid på universitetet i Oslo. Han læser statskundskab. Han er også blevet Odin-tilbeder. Det er blevet sagt ikke uden en vis tilfredshed, at Breivik var norsk (national), kristen og konservativ. Det er trods alt godt, at ikke al terror kommer fra venstresiden. Men hvad norsk var der ved et manifest skrevet på engelsk under pseudonymet Berwick? Hvad mening giver ordet kristen, når der ikke findes en eneste reference til norske salmer, præster, tænkere eller til kirken?

Og hvis han var konservativ, hvorfor satte han så pris på Anders Fogh Rasmussen? Det omtalte Manifest, som er et stykke science fiction, betragtes helt fejlagtigt som en ”ideologi”. Man går ud fra, at der først findes en ideologi, som derefter fører til terrorhandlinger. Men handlingen kommer først, og bagefter hæftes ideologi og motiver på. Manifestet er totalt usammenhængende; en collage af tekster hentet på internettet. Mange ville være enige med ham i noget af det han skriver: f.eks. tager han afstand fra dekonstruktion og poststrukturalisme. Dekonstruktion kaldtes engang på Politiken ”den absolutte ruin”. Mange har stillet diagnosen ”narcissisme” om ham. Måske ville han blot være berømt.

Angrebet på regeringskvarteret d. 22. juli i Oslo skete på samme dato, som et lignende terrorangreb flere år tidligere fandt sted i Jerusalem. Bomberne var anbragt i en varevogn af jødiske aktivister. Angrebet fandt sted i 1946 og var rettet mod det britiske regeringshovedkvarter på Hotel Kong David i Jerusalem, hvor 91 omkom. Palæstina var som bekendt ”besat”. Vi skal huske, at Breivik var tilhænger af Israel og altså ikke antisemit. Og det politiske tema på Utøya var i 2011: kritik af Israel. Måske var datoen en tilfældighed. Måske symbolsk.

Der var mange tilfældigheder d. 22. juli. Breivik havde glemt både en lighter (han ville have sat ild til et træhus) og sin mobiltelefon (han ville have angivet sig selv, men ingen ville låne ham en telefon, så han skød videre), men han kunne høre musik på sine ørepropper. Hans mål var at dræbe tidligere statsminister Gro Harlem Brundtland, der holdt tale på Utøya og efter alt at dømme ikke de unge AUF'ere. Da han kørte fra regeringskvarteret, skete der en ulykke, og han blev forsinket. Det var en indvandrer, der var årsag til ulykken. Så da Breivik ankom til Utøya, var Brundtland rejst væk. Derfor blev ofrene deltagerne i sommerlejren. Måske var der tale om noget, der skulle være en norsk version af mordet på Oluf Palme, idet dette mord jo ændrede svensk historie.

Fjotolf Hansen kan, som sagt, følge det hele på tv. Der er skrevet adskillige romaner om ham, som han kan læse. Forfattere har kastet sig over begivenheden og lavet den til kunst. Der er lavet film, teaterstykker, musik, skrevet sange og digte, skabt kunstværker, skrevet forskningsrapporter og videnskabelige bøger om ham. Der er en hel Breivik-industri. Utøya er blevet et turistmål.

I Norge bruges episoden til et opgør med både Fremskrittspartiet og Høyre. De gøres medansvarlige for Breivik. Der er gået valgkamp i sagen. Jeg lagde mærke til, men er ikke sikker på, at tv-kameraerne fokuserede på Fremskrittspartiets populære leder Sylvia Listhaug i domkirken, for at se, om man kunne spore en reaktion. Hun er jo en del af problemet, og af det der skabte Breivik. Hun er efter Utøya blevet kaldt "den ondeste politiker" i Norge. I Norge kan man i dag "trække Breivik-kortet". Den første, der blev beskyldt for at være som Breivik, er såmænd forfatteren Karl Ove Knausgård, der forresten holdt foredrag på Testrup Højskole d. 22. juli 2011. Da han så folkemængden i Oslo, sagde han, at nu forstod han den "vi-følelse", som tyskerne havde følt, når de hørte Hitler. Det gjorde ham ikke populær i hjemlandet, som han for længst har forladt.

Hans Hauge er dr. phil., lektor emeritus og forfatter.

Hvorfor bør kristne ikke bande?

af Ole Witte Madsen

Min bedstemor var en del af Indre Mission, og derfor kom vi nogle gange i missionshuset Emaus i Oksbøl; hele flokken af 7 børn og to forældre – vi fyldte godt, og naturligvis skulle vi også tale og opføre os pænt, især i missionshuset. Mine forældre lærte mig, at det ikke lød pænt at bande.

Da jeg blev lidt større, begyndte jeg at undre mig over, at mine forældres tilsyneladende eneste argument imod at bande var, at det ikke lød pænt. Jeg oplevede jo, at folk godt kunne tale ondt og grimt om andre uden at bande. Bandeord var spændende, fordi de var forbudte, og derfor bandede jeg i smug, og sikke eder og forbandelser man kunne lære i skolegården! Det var forbudte ord derhjemme, men med en flok søskende og i vild leg kunne munden nogle gange afsløre, at man kunne mere end sit Fadervor.

I 8. klasse kom jeg på efterskole, Frøstruphave Efterskole ved Nr. Nebel. Efterskolen har baggrund i Indre Mission og Luthersk Mission, så de kristne dyder og værdier fyldte meget. Her blev bandeord bestemt ikke vel modtaget, og nogle elever opfandt derfor erstatningsord. I stedet for f.eks. at sige ”for Helvede” sagde man ”for hunden”; meningen var dog den samme: et heftigt udbrud over en given sag. I begyndelsen synes jeg det var sjovt at få foræret bandeord, der endda gik an i kristne sammenhænge, men efterhånden undrede jeg mig, for var sådan en ordleg ikke blot at holde Gud for nar? Troede man virkelig, at Gud ikke ville kunne gennemskue, hvad der egentligt foregik, hvis blot man erstattede de virkelig grimme ord med nogle mindre grimme og slemme? (Det er i øvrigt det samme med at sige ”for Søren” i stedet for at sige ”for Satan”).

Min undren nagede mig, men i Bibelen fandt jeg efterhånden nogle citater, der for mig gjorde, at jeg holdt op med at bande.

I 5 Mosebog kap 50 vers 19 står der: ”Jeg har stillet dig over for livet og døden, velsignelsen og forbandelsen. Så vælg da livet, for at du og dine efterkommere må leve”, og man forstår, at livet og velsignelse hører sammen ligesom forbandelse og død; altså de positive og de negative dele står over for hinanden. Så Gud siger sådan set: Vælg det positive, det gode, det glædelige – og lad dig fylde af det. Vælg velsignelsen og bliv til velsignelse.

I Romerbrevet 12.14 står der ”Velsign dem, der forfølger jer, velsign, og forband ikke.” Selvom man skulle blive udsat for det onde, skal man ikke svare igen med det onde, men med det gode. (Vend den anden kind til, sagde Jesus.) Slår man sig over fingeren med hammeren, eller slås man hjem i ludo, svines man til, eller udsættes man for dumhed og ondskab, skal man altså ikke lade eder og forbandelser regne ned over alt og alle, der er i

nærheden, for: "Bliv blot vrede, men synd ikke" (Efeserbrevet kap 4, v. 26). Det handler om selvbeherskelse.

Kan det virkelig være så vigtigt for Gud, hvad man siger, selvom ingen hører det? Ja, det tror jeg. Den mund, vi bruger til at kysse dem, vi elsker og velsigne dem, vi holder af – skal den også bruges til at forbande med? Nej, det giver jo ingen mening. "Kan en kilde give både fersk og salt vand af samme væld? Mine brødre, kan et figentræ måske bære oliven eller en vinstok figner? Nej, og lige så lidt kan en salt kilde give fersk vand." (Jakobsbrevet kap 3, vers 11-12).

At bande er at forbande. Bør man forbande et andet menneske, der er skabt af Gud, ligesom vi er? Et menneske, som oplever det gode og onde i livet, ligesom vi selv? Nej. Bør man lade forbandelser vokse inde i én, så tungen kan spy eder og forbandelser ud, når man slår sig på et møbel eller på livet? Nej, for: "Den, der er tro i det små, er også tro i det store" (Lukasevangeliet kap 16, vers 10). Den, der forbander i det små, forbander også i det store. Forbandelsen vokser som en kræftknode i vores indre og formørker vores næstekærlighed. Derimod vil den, der velsigner i det små, også velsigne i det store; den, der elsker i det små, elsker også i det store.

Det sidste, sognepræsten siger ved en højmesse søndag formiddag er: "Herren velsigne dig og bevare dig. Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig. Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred." Bibelen og Jesus er klare i spyttet: Vi skal være til velsignelse, ikke til forbandelse. Derfor bør kristne ikke bande.

Ole Witte Madsen er sognepræst

Længsel - post corona

af Stine Munch

Underlige dage. Fredage og lørdage aftner hvor man har kunnet gå gennem en næsten øde og tom hovedstad, frygtindgydende i sin lighed med den apokalyptiske danske tv-serie "The Rain" hvor en virusinficeret regn har dræbt næsten hele befolkningen. Alle dage har været ens; hverdag og fest har der ikke været meget af. Hverken hverdag eller fest, bare én lang grå række af dage med håb og længsel om bedre tider. Længsel af mange slags, afhængigt af hvem vi er, naturligvis. Længsel efter at gå ud og møde folk på en bar, længsel efter at gå rundt på hovedbiblioteket og se og røre ved bøger og tidsskrifter.

Vi har længtes efter at give hinanden hånden og et kram. I kirken har vi længtes efter at synge! Og efter nadver som i gamle dage: ved alteret og tæt sammen, så mange som muligt ved knæfaldet. Længsler har vi. Corona eller ej. Hele livet. Man kan længes på mange måder og på mange niveauer. Det kan være koblet sammen med mangel og savn efter noget konkret, efter en bestemt person eller en tilstand.

Det kan også være en diffus følelse af at mangle noget, som man ikke rigtig ved, hvad er. Man har en stærk fornemmelse af, at der må være mere i livet. Det her kan ikke være det hele. På den måde kan "længsel" få en negativ klang, som om man aldrig er tilfreds og altid vil have andet og mere end det, man har. Men længsel kan også være noget positivt, et "drive", som kan blive til noget frugtbart.

Anderledes sagt, så kan det være dynamisk at længes. Et menneske, der ikke længere kan længes, fordi det har alt, mister enhver form for dynamik. Hvis vi ikke har længsler i os, tror jeg, vi risikerer at gå i stå. Jeg længes efter mening, efter at være noget for nogen, at kunne bruges. Jeg længes efter at have en plads, efter at ting skal være i orden, i ro. Jeg længes vel i sidste ende efter Gud. Efter at hvile i Guds nærvær. Så min tro på, at jeg er i Guds hånd holder mere, end fra den ene søndag og lige nøjagtigt til den næste.

Hvad betyder det, når man siger, at man længes efter Gud? På en måde er det jo alt for abstrakt og uforpligtende til at man kan gøre noget ved det. Måske betyder det i virkeligheden at jeg længes bort fra en urolig og støjende virkelighed – på flere forskellige planer? Kong David beskriver i salme 119 i Salmernes bog sin længsel efter Gud som noget, der brænder i ham:

Jeg går til af længsel efter din frelse, jeg sætter mit håb til dit ord. Mine øjne stirrer sig trætte efter dit ord, hvornår vil du dog trøste mig?

Det virker som om, han er ved at blive vanvittig i sin længsel. Han er virkelig i en venteposition, hvor hans tålmodighed bliver sat på en alvorlig prøve, som et forelsket

menneske, der ikke kan få tankerne væk fra den, hun er forelsket i, og bare længes smerteligt efter at se ham igen. Eller som én, der efter at have oplevet det store sus ved en lang fantastisk uge på Roskilde Festival sammen med de bedste venner, kommer hjem til et tomt og stille værelse, stadig høj af oplevelsen. Så opstår længslen efter noget vedvarende. Tænk hvis det kunne blive ved med at være så godt? Nærmest perfekt, som en dejlig drøm, der aldrig ender.

C.S. Lewis beskriver i sin bog, *Det er Kristendom*, længslen som netop en drøm, hvor alt er perfekt. En drøm, hvor man har den perfekte ægtefælle, det perfekte udseende, det perfekte job og så videre. Men når vi prøver at gøre drømmen til virkelighed, så sker der vel ofte det, at virkeligheden falmer eller blegner i forhold til drømmen. Det bliver aldrig helt så perfekt. Der er altid en bagside, uanset hvor meget jeg forsøger. Lewis kommer ikke med nogen løsning på, hvordan vi kan ændre det, men derimod beskriver han tre måder at reagere på. Vi kan skyde skylden på omverdenen og tænke, at det er de andres skyld, at jeg ikke får opfyldt mine længsler og drømme. Vi kan vende det indad og tænke, at det nok bare er mig, den er gal med. Der er ikke mere til mig i denne verden og der er desuden ingenting, der er perfekt. Og så er der den sidste reaktion, som ifølge Lewis kræver en erkendelse af, at der må findes mere i verden! Han siger sådan:

Hvis jeg finder et behov [drøm/længsel] i mig selv, som ingen oplevelse i denne verden kan tilfredsstille, er den mest sandsynlige forklaring, at jeg blev skabt til en anden verden. Det har sikkert aldrig været meningen, at de jordiske glæder skulle kunne tilfredsstille det, men kun at de skulle formå at vække det – for ligesom at antyde, hvad det drejer sig om.

Der er altså tale om en eksistentiel længsel, som intet menneske eller materielle ting kan tilfredsstille. Fordi den eksistentielle længsel er grundlæggende for troen, kan intet andet end troen lindre denne længsel. Længslen kan her blive en kraft i stedet for en svækkelse.

Et eksempel på det kan man læse i Johannesevangeliets kapitel 4, nemlig i fortællingen om den samaritanske kvinde ved brønden. Det er historien om det længselsfulde menneske, som søger efter at slukke den eksistentielle tørst og har svært ved at falde helt på plads i livet. Og hvorfor har mange af os det sådan? Uro i hjerte og sjæl og sind? Mennesket er i sit dyb et eneste stort skrig efter Gud. Det forklarer, hvorfor vi aldrig stiller os tilfredse med noget, der er mindre end Gud. Menneskets rastløshed kommer fra dets tørst efter det uendelige.

Måske har Gud selv lagt tørst og længsel i vores bryst, for at minde os glemsomme mennesker om, at han er der, og at han er lige så afgørende for livet, som vand er? På den måde er længslen ikke noget dårligt eller noget, vi skal forsøge at komme af med ved at lindre den smerte, som jo også er i længslen. For tomheden, tankerne om, om der virkelig ikke var mere i livet, kan komme af, at alle de gode ting vi har: litteratur, musik,

poesi, penge, magt, hvad det nu kan være for os, hver især, ikke kan slukke længslens dybeste tørst.

Det hele får først sit rette perspektiv, når vi dropper tanken om, at længslen kan stilles gennem det jordiske, og i stedet forstår, at Guds lys og gaver skinner gennem det. Gud giver os så mange glæder, men glæderne er ikke Gud, og derfor kan de ikke stille vores længsel fuldkomment. Det længselsfulde menneske kan derfor med sin længsel efter Gud genkende sig selv i Augustins berømte ord: ”Du har skabt os til dig, og vort hjerte er uroligt til det hviler i dig.”

Signalement af en samtidsteologi

af Stig G. Rasmussen

Den meget produktive professor, Niels Henrik Gregersen (KU), har for nyligt udgivet bogen *Ind i fællesskabet – en samtidsteologi om Gudsriget og det evige liv* (2021).

Der tale om et værk på over 400 sider, alt sammen med sigte på at belyse bekendelsernes slutfanfarer om kødets opstandelse og det evige liv, og hvad der kan ligge i det. Samtidig siges det jo, at det her drejer sig om en samtidsteologi, og det må betyde, at vi her møder noget andet end en fortidsteologi. Det er således indirekte angivet, at dette værk også indeholder et opgør med positioner, som forfatteren må betragte som overhalede og utidssvarende. Hvorfor ellers dette behov for at fremlægge en særlig samtidsteologi?

Lad os da prøve at finde ud af, hvad sådan en samtidssteologi indeholder og bygger sig op på. Her skal man nok først lægge mærke til, hvad forfatteren gør opmærksom på, nemlig at der er i antikken ikke var noget principielt skel mellem teologi og filosofi (s.64). Nu ville gnostikerne nok sige det samme, men sandt er det jo, at teologien i hvert fald fra 3.-4. århundrede i stigende grad bliver overtrukket med filosofisk tankegods og sprogbrug. Og sandt er det også, at det er fortsat siden med platoniske, aristoteliske og helt frem til oplysnings- og eksistensfilosofiske påvirkninger. Dog i lange perioder modificeret af studiet af de bibelske tekster selv, der satte deres grænser for tankeflugten. I hvert fald så længe teologien fastholdt at befinde sig i en forpligtende dialog med de bibelske centralskrifter med de fire evangelier i centrum.

Det næste spørgsmål må så blive, om en sådan forpligtende relation også gør sig gældende i en samtidsteologi? Det er ikke uden en vis spænding, man kan stille det spørgsmål, eftersom en del NT-exegese fra de seneste hundrede år kan synes at have efterladt især evangelierne som noget nær en udbombet ruin. Dette har legitimeret en voldsom tekstreduktionisme, så nogen næsten synes at kunne opsamle hele Skriften i ordene fra 1. Johs.,4,16b: ”Gud er kærlighed”.

Lad det være sagt med det samme, at dette skriftsted også i dette værk spiller en stor, ja bærende rolle. Men alligevel kan man ikke sige, at NHG's værk slet ikke ænser de øvrige nytestamentlige tekster, for det gør det skam. Dog sidder man tilbage med det samlede billede af forfatterens tekstbrug, at det mere er som illustrationsmateriale for forfatterens teser, teksterne bruges, end som grundpiller for det.

Det kan man anskue som en behørig reverens for fagets traditioner, som ville være respektabel, hvis ikke gennemførelsen fremstår så problematisk. Nemlig derved, at udvalget af bibelreferencer er sket under en påfaldende hensyntagen til at give bogens hovedtese plausibilitet, så den fremstår som underbygget af NT-teksterne. En metode,

der også er kendt som ”cherry-picking”, og som er meget populær, hvilket er forståeligt, eftersom den metode – som i sin tid observeret af videnskabs-teoretikeren Karl Popper – er meget velegnet til at sikre underbygning af ens forhåndsformulerede hypoteser. Slet og ret fordi man så ikke behøver kere sig om kilder, der ikke bekræfter tesen.

Men lad os med disse observationer om tekstbrugen gå videre med at se på, hvordan dette samtidssteologiske udkast forholder sig til to centralbegreber i kristentroen: Synd og tro.

Hvad angår først synden, så må man her rent filosofisk talt sige, at her har vi virkelig med et universale at gøre, når vi taler om homo sapiens. Alle er vi syndere for Gud. Det er som bekendt en alvorlig sag, som er blevet udtrykt på forskellig vis. Mest kendt vel i Augustins lære om arvesynden som et umiskendeligt træk ved hele menneskeslægten, arten som sådan. Vi taler her om Faldets frugter, der spiller ind i alt, hvad der foregår i denne verden som en konstant opdukkende, destruktiv magt, der hele tiden udgør en trussel mod Guds gode og stadige opretholdelse af sin skabte verden. Og siden i en modsigelse af Kristus-begivenheden.

Det skal siges, at NHG ikke er særlig begejstret for Augustins forklaring på disse generelle erfaringer og dens bundethed til prædestinationstanken. Noget man godt kan være enig med ham i. Men det betyder ikke, at ærindet og sagens alvor derfor skal nedtones, eftersom det er det faldne menneskes flugt væk fra sit ophav, der gør Guds frelseshandling i Kristus nødvendig.

NHG bestrider heller ikke syndens universalitet som det empiriske faktum, den er. Men netop som universel og almengyldig er det, at synden også kan underspilles: Nå ja, den galej er vi jo alle på, så det behøver vi ikke dvæle så længe ved. Også fordi synden i bogen jævnt tit omtales som om den er noget, der kan/skal aflæres, og om ikke før, så vil det ske efter døden. Det er lige ved, den bliver et pædagogisk problem (hvad den også var for Rousseau og følge).

Her vil nogen måske sige, at NHG skam også taler om synden, men at vægten hos ham i særlig grad ligger på skabelsens herlighed og al den godhed, den rummer. Alt det, som han ser som Gudsrigets/evighedens tegn i verden. Især udtrykt i de livsbærende strukturer også i denne verden, som han udpeger, bl.a. med støtte i Løgstrups tale om de suveræne livsytringer: Kærligheden, tilliden, talens åbenhed etc.

Alt det er rigtigt. Evigheden har sine konstante nedslag også i denne verden, og nogen kan endda se, at det er netop det, de ser. Guds fingeraftryk på verden og vores liv. Oplyst af Ordet og Ånden. Men disse gaver tydeliggør samtidig det, Løgstrup kaldte ”forvendtheden”. Altså blindheden, døvheden overfor alt, hvad Guds er, og forgudelsen af alt vort eget i stedet. Kort sagt: Arvesyndens frugter. Derfor den gamle indgangsbøns ord om at ”sørge over mine synder”. Eller i det mindste stå ved dem. Men den slags

tanker synes der ikke rigtig brug for i samtidsteologien. Der skal vi hurtigt videre til det egentlige.

Når vi lige før talte om Ordet og Ånden, så taler vi dermed reelt om troen. Som både kaldes til live og holdes i live ved mødet med Guds store gerninger for os. Hver dag og især hver søndag. Men det bliver til en noget mere kompliceret sag i denne samtidsteologi.

Nu vil det givetvis stå de fleste grundige læsere af Ny Testamente klart, at tro, og især hvem troen er rettet imod, deri er overmåde vigtig, ja, det er livet om at gøre. Derfor er det også et hele tiden tilbagevendende tema. Det hænger selvfølgelig sammen med, at Jesus repræsenterer både kontinuitet og brud med den jødedom, han udsprang af. Derfor beskrives overgangen mellem gamle og nye trosformer hyppigt i teksterne med ordet ”omvendelse”, der siden beskrives mere eller mindre radikalt. Men som i hvert fald bliver fastholdt som noget afgørende i al traditionel kristen teologi. I hvert fald lige indtil samtidsteologien melder sig.

Nu indeholder NHG's tekst store variationer i talen om troens former og ytringer, så det er svært at vide på det givne tidspunkt, hvor vi nu er henne. Men fast synes det at stå, at troen ikke er noget, der er af afgørende betydning i sidste ende. Det fremgår allerede på s. 8, hvor der tales om, at troen kan antage flere former. Det kan således være en intuitiv tro, en skeptisk tro eller en udfoldet tro, men samtidig ”kan den ikke formuleres til bunds med fagteologiske begreber og alt for menneskelige forestillinger”. Det siges i fortsættelsen, at den kristne tro både indeholder intuitive og skeptiske træk, ”fordi den forholder sig til den levende Gud, der unddrager sig fikse og færdige beskrivelser”. Det sidste bedes man lægge mærke til, for det er en forbløffende udtalelse i en bog, der sandelig nok ved at underlægge Gud en entydig og færdig beskrivelse.

Men indrømmet – talen om de forskellige trostyper fremstår ikke denne læser let tilgængelig. Især da de efterfølgende udredninger om disse trostyper heller ikke fremstår påfaldende klare. Men netop fordi, troen åbenbart ikke kan formuleres til bunds, kan den også fremstilles som generel / almenmenneskelig. Den er således ikke kun knyttet til Ordet, men knytter sig tillige til livsytringer og oplivelsens erfaringer i naturens skønhed etc. Og dem kan alle jo have, hvad og hvem de ellers orienterer sig imod eller tror på.

Det er vel den intuitive tro, han taler om. Men samtidig synes professoren at have en tyrkertro på, at det, der begynder i den uformulerede tro og tillid, ”i længden vil folde sig ud i en artikulation, som hjælpes på vej af sprog og religiøs tradition” (s.31). Altså den intuitive tro vil gennem livets læring blive til den artikulerede kristentro. Eller hur?

Man undres lidt. Hvorfor skulle en intuitiv tro eller de daglige tillidsrelationer, aha-oplevelser m.m. blive til kristentro? Mennesker lever omgivet af så mange diskurser, der her i Vesten ofte er båret af et overordentlig antropocentrisk livssyn, ligesom mennesker

også lever med og i forskellige religiøse traditioner. Så at der skulle være nærmest en automatisme i, at ethvert menneske vil glide ind i en kristentro, virker noget spekulativt.

Men det tjener et formål, nemlig at det kristne endelig ikke må fremstå som noget særligt eller partikulært, og i det omfang det er det, vil det blive bragt til ophør. Efter døden. For her bliver alle vel til en slags kristne. Derfor er det måske også forståeligt, at han hen ad vejen glider noget ud på det med troen, som til sidst bliver noget man ikke kan bygge på, fordi den går og kommer, er snart tilstedeværende og snart fraværende i alle mennesker (s.358). Og så er scenen sat for bogens hovedtese, der jo handler om ”kødets opstandelse og det evige liv”.

Så kommer vi da til samtidsteologiens slut- og højdepunkt. Fordi det er altings slut- og højdepunkt. For hver eneste af os. Døde, levende og endnu ikke fødte. Her er vi i sandhed i den store abstraktion, det sandt universelle. Jeg har i det foregående prøvet at antyde de søjler, som NHG bygger sin himmelbro på, men over alt står selvfølgelig føromtalt 1.Johs.1,48, hvorefter Gud er defineret som kærlighed, den fuldkomne, naturligvis. Nu er al snak om, at Gud unddrager sig fikse og færdige beskrivelser, bortvejret. Man fristes til at sige, at nu er det filosofernes ubevægelige (og derfor fuldt forudsigelige) Gud, der træder frem.

Vi er altså nu efter døden, for det er jo der, alt det vigtige skal ske. Det skal måske siges, at på dette tidspunkt, op til finalen, har NHG fået udviklet en omfattende teori om, hvad det er ved mennesket, der kommer med i opstandelsen. Nemlig ikke bare egoet eller legemet, men også et menneskes sociale forbundethed, ja sågar hukommelsen – og derved vel også livshistorien – følger med og bliver oprejst til Gudsrigets store fællesskab.

Men først skal der dog ske en dom og en regnskabsaflæggelse, som bekendelsen siger det, og dermed også en renselses- og fornyelsesproces af opstandelseslegemet, som skærer alt det negative ved det gamle menneske, synden, bort. Det sker ved en fornyet version af læren om skærsilden, der dog her ikke tænkes som nogen smertefuld bod/straf, men som en blid beskærelses- og indlæringsproces. På den måde fornys det gamle menneske af sin dommer. Men det sker uden nogen fordømmelse, men i kærlighedens uforbeholdne accept. For dommeren er jo: Kærligheden.

Resultatet af denne renselses- og fornyelsesproces af det gamle menneske, nås der frem til med stor insisteren og selvtillid. Som læseren sikkert har gennemskuet, drejer det sig om en ren apokatastasis-lære, om alsoningen og alles frelse. På vejen hertil er alle alternative syn på ”frelsens økonomi” sat på plads. Især de forskellige måder at tale om den såkaldt dobbelte udgang på. Således bliver gamle Regin Prenter sat uden for døren (s.338), og Løgstrup selv følger med (s.95) sammen med Den augsburgske Bekendelse og, temmelig uundgåeligt, Luther selv (s.319). At Grundtvig også ryger med på grund af

sin sakramentalisme, gås der derimod let henover. Det var ellers et markant navn, der burde være med på listen over fortidsteologerne.

Men det er ingenting i forhold til alle de prominente allierede, NHG har. Alle dem, der også har afvist læren om den dobbelte udgang, en gruppe, der omtales som "hovedrepræsentanterne for det 20. århundredes protestantiske teologi" (s.379). Det synes ikke mindst at dreje sig om den ældre Barth (?) og især hans elever, Moltmann m.fl. samt en række tyske teologer, som åbenbart er gået ud ad den vej. Samlet om det store samtidsteologiske projekt får de det til at træde tydeligt frem, at "kristendommen er i sit grundlag en kærlighedsreligion" (s.296). Hvilket betyder at både alt og alle ender og forsoner sig i Guds alfavnende kærlighed.

Nu kunne én og anden måske spørge sig, om ikke det giver nogle problemer med det radikalt onde i verden? Men det får samtidsteologien også styr på. Det sker i scenen "Adolf Hitlers optagelse i himlen", som bogen udvikler s.370-74. Selvom der er en del trin i processen, og selvom der indskydes mange hjælpesætninger undervejs, så nås målet: Hitler inkluderes i Gudsrigets fællesskab. Også fordi dommeren bliver ved og ved. Selvom kandidaten skulle være stivsindet og stå ved sin fortid, så vil han til sidst overgive sig og afsværge. Og da åbnes perleporten ind til fællesskabet. Og tilsvarende må det vel gå Stalin, Pol Pot, Al Qaeda, Isis, Djengis Khan o.s.v., o.s.v.. Alle dem og deres talrige hjælpere, der i en lind strøm har bidraget til at gøre verdenshistorien til et slagtehus og det gudgivne liv til et helvede for deres medskabninger.

Sådan må man forstå resultatet, også selvom det erkendes, at vi her har med processer og en fremtid at gøre, som intet menneskeligt kan have indblik i (s.373). Er det en afglidning? For det er vel det, hele projektet her ellers hævder at have: Indblik og styr på både processen og resultatet. Ved at definere / afgrænse Gud og dermed Hans viljes frihed.

Som læser kan man kun lægge NHG's bog fra sig med et indtryk af et værk, der er rundhåndet med spekulative, omend ikke altid uinteressante, modeller. Samtidig med at det synes een klart, at den samtidsteologi, der her tilbydes, har rødder, der går langt tilbage, fx til 70'ernes skabelsesteologi og til den nycalvinistiske håbsteologi.

Denne teologi må indiskutabelt gøre indtryk derved, at den tydeligvis er båret af en stærk kærlighed til og solidaritet med menneskeheden, som givetvis vil vække applaus, om ikke ligefrem beundring, blandt moderne nordeuropæere. Børn af vor relativistiske og sækulariserede højkultur, der bæres af en inderlig uvilje over for forpligtende valg. Og dem befries man virkelig for her, hvor mennesket over for Gud ikke er et subjekt, men derimod et frelsesobjekt. Derfor kunne denne teologi også ses som et godt bud på en spiselig kulturteologi for denne epokes mennesker. Global, som den er, i hele sit udkast. Spørgsmålet er bare, om ikke det tog, den søger at nå, er kørt? For den, der partout vil følge med tiden, risikerer hele tiden at komme for sent.

Som sagt er den her fremførte grundposition ikke ny, men er gentaget i forskellige versioner siden 1800-tallet og igen her i landet efter vækkelsesbevægelsens langsomme vendepunkt mellem 1960'erne-80'erne. Men alligevel synes denne teologi ikke at have skabt den store opmærksomhed og interesse hos det store flertal, uanset hvad der måtte være af folkelig sympati for den som "mening". Man kan ud fra dette værk så sige, at det vel også kan være lige meget, for Guds frelse har jo én gang for alle sat sig igennem for 2000 år siden, og den klarer ærterne for enhver. Helt uanset hvad eller hvem man tror på eller orienterer sig efter i livet. Om det er Gud eller Mammon. Altså helt uanset tro og livssyn. Eller om man bare er parkeret i ligeglædhedens brede og bløde favn.

Men netop heri møder vi én af omkostningerne ved hele denne position. Således kan fænomener som kirker og sakramenter ud fra denne tænkning kun have en fremtid som snakke- og feel-good-maskiner. Noget, som vel egentlig godt kunne spares. For det er svært at se, at der i denne samtidsteologi sker noget nyt i det, der f.eks. sker i sakramenterne. Her "italiesættes" kun, hvad der én gang for alle er sket. Og det kan jo oplyses på et postkort. Det er konsekvensen af den lige-gyldighed og konsekvensløshed, kulturteologien prædiker. Helt i tråd med en lang række terapeutiske skoler.

Sådan må det se ud for os fortidsteologer, der ud fra evangelierne kun kan hævde det indtryk, at det langt fra er Gud ligegyldigt, hvordan mennesker reagerer på Hans Ord, Søn og invitation. Derfor dette evindelige "følg mig" og "Men I, hvem siger I, jeg er?" (Matt. 16,15; Luk.9,22). Her er der hele tiden noget på spil og på vippen, og det er der hver søndag, frem til det sakramentale "nu". Ligesom den "pæl i kødet", mødet med evangeliernes Jesus godt kan gøre ret så følelig, her er erstattet med beroligende vished. Retfærdiggørelsen er ikke mere en proces, men noget én gang for alle opnået og afsluttet. Der er bare styr på det hele. Også på Gud, der er lukket inde i kærlighedens begreb. Denne samtidsteologi kan minde om en græsk statue: Smuk, glat – og i længden temmelig kedelig.

Er det der, filosofiens "rene kærlighed" fører os hen? Måske. Men nej, siger den kristne traditionen, livet er en kampplads mellem lys og mørke, og kun én har udfaldet i sin hånd: Den levende Gud. Mod ham må alle vores råb og håb vendes, det levende håb, som vi genfødes til i Jesu Kristi opstandelse fra de døde. For gennem Ham og i livsforholdet til ham, går vejen tilbage til Gud.

Ikke at det forhold, at der findes en kongevej til Guds frelse og fremtid, nemlig Kristusfællesskabet, udelukker, at Gud til enhver tid kan frelse, hvem Han vil. Dels fordi Han ser, hvad vi ikke ser, dels fordi vi som kirke og menighed har fået forbønnens gave og opgave, og den skal lyde. Både når den kommer fra hjertets sorg og dyb, men også i tiltro til Herrens ord om, at alt det I beder om i mit navn, skal gives Jer. For Gud skal løbes på dørene jfr. lignelsen om den uretfærdige dommer, for Gud er både en barmhjertig Gud og en Gud, der hører og kan bevæges. Så forbønnens betydning som håbskilde kan ikke overvurderes. Også selv om den dobbelte udgang er så uomgængelig

i evangelierne, at den ikke bare kan verfes til side af teologisk, endsige religionsfilosofisk bedreviden.

Samtidsteologi. Det sidste skud på en mere end 200 årig teologisk tradition, der nu er endt ud i teorien om kærlighedens universalitet, løsrevet fra den personlige relation. Men kærligheden ER nærhedens, præsensens, pagtens relation. Som i Luthers gentagne "coram Deo". Og heri ligger just forskellen på kristen teologi og græsk/fransk/tysk filosofi.

Stig G. Rasmussen er pastor emeritus.

Prædiken til 8. søndag efter trinitatis

af Stine Munch

Tag jer i agt for de falske profeter. Der er gode og dårlige frugter, og ethvert træ, der ikke bærer god frugt, hugges om og kastes i ilden. Tag jer i agt for de falske profeter. De render rundt og ligner får. Men indeni er de glubske ulve. Og først på deres frugter kan man kende dem. Ja, måske først på dommens dag viser det sig, at de er vildledte mennesker. At de bragte andre med sig i faldet. Men hvorfor advarer Jesus mod de falske profeter? Og hvorfor denne hårde karakteristik af dem, som værende glubske ulve? Det gør han jo ikke, fordi han ønsker nogen menneskers død eller fortabelse. Heller ikke de falske profeters.

Kristus siger sådan, netop fordi han ikke ønsker, at noget menneske skal rives ud af Guds hånd. Eller skal forville sig ud af Guds nåde og ind i død og fortabelse. Hvem er så de falske profeter? Det kunne jo for eksempel være dem, man er uenig med, om fortolkningen af Guds ord; om, hvordan evangeliet skal forkyndes. Men nu er det jo virkelig farligt at begynde at remse op, hvem de falske profeter er. For hvad med mig selv, og vi kender jo alle historien om bjælken og splinten i øjet, som Kristus selv peger på.

Jeg synes, der er noget, der ligger mig mere på sinde end at pege på de falske profeter som navngivne personer. Nemlig når vi er vores egne falske profeter; når jeg er min egen værste fjende. Når jeg taler livet ned, forventer for lidt af det, ikke tror på, at for Gud er alting muligt. Når jeg er i mit værste lune, når jeg fortæller mig selv, at der ikke er flere overraskelser til mig, og bilder mig selv ind, at jeg for øvrigt sagtens kan kigge Gud i kortene. Der kommer jo alligevel aldrig til at ske noget overraskende – i resten af livet.

Når man på den måde profeterer om livet, så er det falske profetier, for hvad ved vi mennesker om, hvad der kommer til at ske i livet, og den slags hovmod og opgivenesshed skal man selvfølgelig tage sig i agt for. Det jeg taler om er, når man ikke kan finde trøst, og når man opgiver at tro på, at Gud hører vores bønner, griber ind i vores liv, når man opgiver at tro på, at Gud er med os, og at han er uendeligt meget større end det lille menneske.

Min gamle præst sagde noget, der gjorde et stort indtryk på mig, da jeg gik til præst. Han sagde, at de mennesker, der tager livet af sig, det er de mennesker, som forventede mest af livet. De tager ikke livet af sig, fordi de hader livet, tværtimod ønskede de at leve det fuldt ud, men noget gjorde, at de blev så skuffede, at de ikke mere kunne udholde det. Den skuffelse over livet er livsfarlig, og derfor skal man tage sig i agt for den falske profeti, de fleste vel fra tid til anden kan mærke inde i sig. Så den ikke bliver til en

glubsk ulv, der udvikler sig og bliver til sygdom. Og bare ordet "selvmord" – hvordan kan vi sige, at den som ikke længere orkede at være i mørket og skuffelsen over at livets perspektiv blev helt forkert og ikke ændrede sig, har begået mord?

De er jo ikke mordere, men mennesker, der ikke havde flere kræfter til at stå de indre falske profeter imod, og det blev så svært, at de ikke kunne se nogen ende på mørket. De indre falske profeter kan få et menneske til at fortvivle så dybt, at døden ser ud som den eneste udvej. Men tilbage står de nærmeste, fulde af spørgsmål. Ofte helt nedbøjede af skyld. Hvad gjorde jeg galt? Hvad burde jeg have gjort eller sagt, som jeg ikke gjorde? Sorgen er stor, skylden også. Men når sygdommen, det onde, de falske profeter, hvad vi end kalder det, ødelagde nogens livslyst, er det ikke noget andet menneskes skyld. Det var det onde, som stjål livet. Det kan vi ikke altid forstå, og der er meget her i livet, vi ikke kan forstå.

Det, vi skal forstå, er, at vi har brug for hinanden. Tag jer i agt for de falske profeter, de er glubske ulve, som i alleryderste konsekvens kan gøre et menneske sygt. Tag jer i agt! Og det skal vi gøre ved at opmuntre hinanden, tale med og godt om hinanden og til hinanden. Vi må trøste hinanden og lytte. For livet ER hårdt. Fra tid til anden mærker alle mennesker sjælens rystelser. Og som en klog kvinde og mor sagde til mig for nylig: det kan godt være, at livet er lidt kaotisk af og til, og derfor handler hver dag om, hvordan denne dag kan blive bedst mulig for alle. Det tager jeg til mig.

Det må da være den fornemste opgave at se, hvordan jeg i min begrænsning og med de få muligheder, jeg har, kan hjælpe til med, at denne dag, dette øjeblik, bliver så godt som muligt for min næste. Og selvfølgelig er det sandt, at uanset hvad, så oplever vel ingen af os sådan uindskrænket, ubegrænset lykke. I vores liv og hverdag er lykke altid angrebet og truet; vi kan ikke eje den eller fastholde den. I sjældne øjeblikke oplever vi den komplette lykke; øjeblikke, hvor vi ingenting savner og heller ikke er bekymrede eller ængstelige. Men så går der ikke længe, og så føler vi os muligvis igen splittede. Et eller andet er galt, og følelsen af, at alt er godt, er væk.

Den kristne tro rummer så meget godt, at jeg ikke kan komme i tanke om noget bedre her i verden. Men desværre indeholder den ikke det, der kan beskytte os mod livets hårde sider. Det er vi ikke blevet lovet nogen steder, og det er ikke en from, kristen dyd at gøre sig immun overfor smerten. Livet er sådan, at vi indimellem bryder sammen. Indimellem må de fleste vist kravle under dynen, rulle gardinerne ned og græde ud. Sådan er det. Og det er meget bedre at gøre plads til, at livet kan være noget lort, end at gøre som om, det ikke er sådan.

Men vi SKAL forsøge igen. Rejse os igen. Vi skal hvæse af de falske profeter, der vil bilde os noget andet ind, og vi må bede hinanden om hjælp til det. Jeg ved godt, at det ikke er så let at rejse sig, for det har jeg selv svært ved. Jeg har endda også let ved at tabe begejstringen overfor livets gave. Jeg er ingen jubelkristen, der kun kan love og takke

Gud for alle hans gaver. Jeg er sandelig også én, der brokker mig og skælder ud og endda forsøger at lave handler med Gud. Altså sådan: hvis du nu ordner det sådan og sådan, Gud, så lover jeg til gengæld aldrig mere at klage.

Eller anderledes sagt: livet er ikke så enkelt, og tit ville man ønske det anderledes. Og jeg tror vi skal tage vores klage over livet alvorligt, men ikke fortvivle alvorligt. Vi er nemlig ikke selv de vigtigste. Det er Gud, og det, at han aldrig forlader os. Hans løfter skal vi tage alvorligt, så vi kan leve, og Gud siger: Mine får skal aldrig i evighed gå fortabt (Johs 10, 29).

Vi kan tage aldeles alvorligt, at Gud forlader os vor skyld tusindvis af gange og ikke vender sig bort fra os i lede eller ligegyldighed. Det er vi lovet i dåben, som vi hørte det før, da et lille barn blev døbt, og det holder Gud ved. Han kommer og rækker hånden ud til os hver dag! Og så er det tid at rejse sig. Ud i livet, ud i verden, tage fat på det, og give videre af alt det, man selv har fået givet - til de andre.

Og ikke lade vores sår og det onde i livet vinde over os. Ikke lade alt det dårlige fylde for meget, men fatte mod i tillid til, at Gud er med, også når vi slet ikke fatter, hvad i alverden der foregår. Og at han siger: jeg forlader dig aldrig. Jeg er med jer alle dage, indtil verdens ende.

Eller som profeten Mika siger: Du skal ikke glæde dig over mig, fjende, for jeg faldt, men rejser mig igen. (7,8).

Sådan er det. Lige præcis sådan er det at leve. Evangeliet er ikke et bogstaveligt katalog over, hvordan livet skal leves. Men en kilde til livsmod, hvor man før måske kun så ørkesløshed og håbløshed. Mod til at se os selv som utilstrækkelige - og ikke desto mindre værdige til Guds kærlighed. Mod til at stole på Gud.

Det er helt enestående for kristendommen, at mennesket er taget til nåde som den, der så ofte rammer ved siden af, og det skal give os mod på at give os i kast med det uregerlige liv, med de chancer og risici, det indebærer. Tag jer i agt for de falske profeter. Ja, det er jo det. Men hvordan så? Det vil jeg simpelthen forsøge at kaste mig ud i nogle råd om.

- Når du er trist og nedtrykt, så sig det! Fortæl folk omkring dig, hvordan du har det. For de fleste føles det lidt nemmere at være nede, hvis andre ved det. Så er du knap så alene med dine tanker. Desuden giver du andre mulighed for at hjælpe dig. Så de kan lytte, støtte og give dig et kram, når du har brug for det.

- Skriv dagbog. Dagene kommer let til føles som én stor, grå grød, når du er trist. Måske opdager du slet ikke udsvingene – tidspunkterne i løbet af dagen, hvor du for alvor var nedtrykt. Eller omvendt de øjeblikke, hvor du egentlig havde det fint nok eller ligefrem følte et kort strejf af glæde. Skriv ned, så du ved, hvad der skaber glæde og giver dig energi, og gør så mere af det.

- Kom ud af døren, så du ikke ser på de samme kedelige vægge hele tiden. Kom ud, og se, hvordan verden ser ud. Når du kommer hjem, kan du jo skrive i dagbogen, hvad du så derude.

- Tænk godt om dig selv. Du er Guds barn, han har selv skabt dig, og Gud så jo alt, hvad han havde skabt, og se, det var såre godt – således også med dig.

- Læs i Bibelen. Hver dag. Der er altid noget nyt at hente, altid nye beskeder fra Gud. Bare læs et par linjer, og tænk så over, hvordan de kan give mening for dig.

- Bed til Gud. Hver dag. Sig det hele, læg det hele frem, man må også gerne skælde ud.

Og til sidst: Jeg har ladet mig fortælle, at der et sted ud for Italiens kyst, hvor klipperne er skarpe og havet er mange meter dybt, er nedsunken en 2,5 meter høj Kristus-figur under havets overflade. På havets sorte bund står således Kristus med åbne arme for at tage imod. Han griber os alle steder.

6 råd til folk, der sulter

af Merete Bøye

I denne serie beder Nyt Babel 6 kendte danskere komme med råd til forskellige aspekter af det gode liv. Læs deres anbefalinger til, hvad man kan gøre, hvis man sulter.

MICHEL INGMANN, KOK PÅ RESTAURANT NOMA

”Sult er en følelse, der er ret let at drive væk. Det, man simpelthen er nødt til at gøre, det er, at spise noget. Det vil sige, at man skal gå ud og skaffe sig nogle fødevarer, og her snakker vi altså gode økologiske råvarer, som man derpå forarbejder og får gjort til noget, der kan indtages via munden. Det kan være svært at huske, men her tror jeg, det er helt afgørende, at man får gjort det til en vane, som man gentager hver eneste dag. Ellers vil sulten vende tilbage.”

HELLEN ILLINGSØE, SKUESPILLER

”Lad være med bare at tænke, at du skal spise det samme, som alle de andre spiser. Det er selvfølgelig enormt svært, men man er nødt til at mande sig op og turde springe ud på de berømte 7000 favne. Gør dit bedste med de ingredienser, som du har fået stillet til rådighed: ”If life gives you lemons, make lemonade”. Og hvis livet ikke giver dig citroner, så lad være med at lave den skide limonade. Omfavn din sult, og gå til den med styrke og selvtillid.”

WANKSTABRUH, YOUTUBER OG INFLUENCER

”Jeg har faktisk prøvet at være sulten en gang. Det var fucking nedern. Vi er ude for at flexe vores nye outfits, som bare var on fleek, eller du ved, totalt snatched, og så ender vi i sådan en vildt sus del af byen, hvor alt er lukket, og vi prøver at få fat i en taxa, men vi er åbenbart bare left on read, fordi der kommer ik nogen taxa. Men så finder vi en kiosk, og vi køber nogle pringles, men de ser sus ud, så vi yeeter dem. Og så tænker vi: ”hvad fuck gør vi, hvad fuck gør vi”, og det ender med at vi er nødt til at få et lift til city med en stan. Fuck, der var jeg hangry!”

URNE VILLERSKÆV, MUSEUMSDIREKTØR

”Når jeg sulter, så prøver jeg at se det som en spændende udfordring: Hvor længe kan jeg holde ud at ikke spise mad? Hvad gør det ved min krop? Ved mit sind? Hvad er det for processer, det sætter i gang, det her. Prøv at finde en mening med, at jeg føler præcis

denne sult præcis lige nu og her. Og så er det rigtig vigtigt at finde en god balance mellem at være sulten og at være mæt, for ellers så kan sulten gå ind og påvirke dit helbred og dit velvære i sidste ende.”

HELLA DJØF, IVÆRKSÆTTER OG KREATIV BLÆKSPRUTTE

”Sult, det er ... sult, det er ... det er jo en regnbue! Sult kan have så mange farver, som der kan være på en solnedgang, eller en skovsø, eller i sådan en gammel poesibog FYLDT med glansbilleder! Så må du selv gå helt ned i underlivet og mærke: hvad er det for en sult, som jeg føler lige nu, lige her, hvor jeg står, midt på gulvet på en stor blå yogamåtte med sivsko på. Og tag så lige at vend det hele om engang. Måske er det slet ikke noget dårligt, måske er det noget godt, måske er der noget, min krop prøver at fortælle mig. Måske er kroppen ked af det, fordi den strammer om sjælen? Men husk i hvert fald, at livet er en rejse, og nogle gange, så ender man i en anden by end den, man havde købt billet til. Så må man bare skaffe sig et kort over den nye sprudlende by og glæde sig over dens søer og tårne og gader.”

MARIE ANTOINETTE, DRONNING AF FRANKRIG

”Hvis jeg sulter, så plejer jeg at gå hen og trække i klokkestrengen ned til køkkenet. Så kommer der en tjener op med et sølvfad, hvor der er forskellige lækkerier på. Jeg prøver at få kommunikeret klart omkring, hvilke former for forfriskninger, jeg ønsker, for det er jo ikke så rart, når man får crême brûlée, hvis det er confit de canard sous vide, man har lyst til, vel? Det kender vi vist alle sammen, tror jeg. Der er det så vigtigt, at man er tydelig omkring, hvilken slags sult, det er, man føler.”